

MINNEN FRÅN VARGÄREN 1880-82.
SAMLADE AF UNO GÖDENHJELM.

Tryck

IV 61:
Lapen
Gydenhjelm
Arbetsv.

MINNEN

FRÅN

VARGÅREN I ÅBO LÄN

1880—1882

SAMLADE AF

UNO GODENHJELM

HELSINGFORS

J. SIMELII ARFVINGARS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

1891

ÅBO AKADEMIS BIBLIOTEK

1420417906

Då vi senaste vårvinter under en kall natt färdades längs allmänna landsvägen från Åbo till Helsinges ledades samtalet med vår skjutsgosse till den tid vargarna huserade i dessa skogstrakter — för tillfället dubbelt ödsliga i den stjernklara natten.

Gossen erinrade sig nog, sade han, dessa hemska tider, och han mindes att hans far uppfört en flera aln hög omhuggnad kring deras stuga „för att skydda oss barn för vargarna“.

Under vårt samspråk nödgades vi erkänna för oss sjelfva, att mycket från dessa „vargår“ hade gått ur vårt minne, och vårt tysta beslut blef att engång försöka samla hithörande fakta till ett helt för en framtida varaktigare hägkomst, och måhända kunna dessa sådana de nu här föreligga äfven hafva något intresse för Finlands jägare.

Helsingfors i Januari 1891.

Uno Godenhjelm.

I.

„I Wellua by af Nykyrko socken — Åbo län — inträffade den 15 dennes ¹⁾ kl. 1 på dagen den upprörande händelsen att då skräddaren W. Hörnbergs 8 åriga gosse gick öfver gården grep en varg barnet i sitt gap och bortsprang dermed i skogen, der odjuret, sannolikt med andra sina kamrater sönderref och delvis uppslukade dess kropp. Modren och grannarna hittade på $\frac{1}{2}$ verst afstånd först barnets högra fot, afbiten från låret, derefter ytterligare på 1 verst afstånd venstra handen och högra handens fingrar jemte en del af flata handen. Venstra öfverarmen och venstra skuldran voro uppätna. Ytterligare ett stycke framåt påfanns hufvudet, bröst och rygg, allt det öfriga var uppätit.“

Då man i tidningarna läste denna, för tillfället en hvar uppskakande notis, kunde ingen ana att denna fasansfulla tilldragelse skulle efterföljas af många dylika, som tidningarna skulle ha att omnämna förrän den sista af de barnätande vargar, som uppträdde här, bitit i drivvan, och allra minst

¹⁾ November 1880.

trodde det stackars folket, som bodde och byggde i näjden, att deras skogstrakter skulle förvandlas till en för dem den sorgligaste kyrkogård förrän detta var gjordt.

Se här förteckningen öfver illdåden enligt rapport till guvernören i länet.

1880.

- Den 15 Januari i Nykyrko socken, Wellua by underlydande torp togs förre sjömannen Karl Wilhelm Hörnbergs $8\frac{1}{2}$ års gamla son.
- 23 April i Letala s:n på ett till Wiikais by hörande torp togs Petter Samuelssons $2\frac{1}{2}$ års gamla flicka.
- 25 April i Nousis socken på Topomäki torp underlydande hemmanet Tasanen i Kaitarais by togs drengen Matts Wilhelm Johanssons 7 års gamla flicka.
- 26 April i Wirmo socken vid en stuga i Kukkola by togs Gustaf Helins $2\frac{1}{2}$ års gamla barn.
- 15 Maj i Brunkkala kapell togs torparen Jakob Lallas 3 års gamla flicka invid ett torp i Karvaisby.
- 3 Augusti i Wirmo socken Nihattula by togs garfvare dottren Anna Lindberg 10 år gammal.
- 7 Oktober i Letala socken till Kovero by hörande stuga togs på allmänna landsvägen bleckslagaren Matts Granfors $5\frac{1}{2}$ års gamla flicka.

- 6 Oktober i Pemar socken, Taatila by, togs inhysesqvinnan Eufrosyne Johansdotters $4\frac{1}{2}$ års gamla flicka.
- 15 Oktober i Wehmo socken togs torparenskan Henrika Grönroos $5\frac{1}{2}$ års gamla son vid ett skogstorp under Meerijärvi säteri.
- 22 Oktober i Haliko socken Waskis bohll och Kierla by togs 9 åriga flickan Ida Gustafsdotter, men slapp undan med ett bätt i läret.

1881.

- 14 Maj Bonden Wilhelm Mattsson Wähätalos ifrån Kytöis by i Nousis socken 6 års gamla son Johan Wilhelm, togs några famnar ifrån hemmanets åbyggnad och uppåts.
- 15 Maj kl. 10 f. m. torparen Gustaf Hellströms från Heikkilä Maula hemman underlydande torp i Kalela by och Karjala kapell $4\frac{1}{2}$ års gamla flicka Mathilda Josefina togs från gården under lek med sina syskon och uppåts.
- 10 Juni Torparen Matts Mattsson Lepsiojas ifrån Kärry bys utmark i Nousis socken på 10 året gamla son Maurits togs under vandring efter en häst till en beteshage och uppåts.
- 29 Juni Torparen Johan Michelssons Niitymaas & Niitymaa under Moisio hemman i Nihattula by och Wirmo socken lydande torp, $5\frac{1}{2}$ års gamla son Gustaf, som jemte andra barn val-

- lade kreatur togs af varg och hittades nedgrävt i ett kärr; benen och ena armen hade blifvit uppätta.
- 15 Juli Torparen Matts Mattsson Wäliwereja ifrån Santamala by i Nousis socken nära 7 års gamla son Johan Wilhelm togs omkring kl. 6 på aftonen ungefär 10 famnar ifrån Hakala torp i Paistanoja by, der han vistades hos sin farbroder; endast öfre delen af kroppen hittades på en versts afstånd från torpet.
- 22 Juli Torparen Isak Hartmans ifrån Wehmalais by i Karjala kapell 8 år 10 månader gamla son Gustaf Alexander bortfördes af vargar, då han med sin ett år yngre broder var ute och plockade bär i skogen.
- 31 Juli Bonden Gustaf Adolf Åkermans ifrån Lavomäki enstaka hemman i Wahto kapell nära 3 års gamla son togs af varg under kyrktiden ifrån lägenhetens gård och påfanns några ben-skerfvor och delar af inelvforna en verst från gården.
- 3 Augusti Torparen Ludvig Savéns från Pehtsalo by i Letala socken 8 $\frac{1}{2}$ års gamla dotter Mathilda, som var med sin 10 år gamla syster Ida för att drifva boskap till en på 1 $\frac{1}{2}$ verst ifrån det Savénska torpet belägna äng, togs enligt systemens uppgift af en „spräckig varg“. Kroppen hittades, men ena benet var uppätet.

- 15 Augusti Torparen Gustaf Nummelins från Kalela by i Karjala kapell på 5:te året gamla son Oskar togs af varg då han var i sällskap med sin moder. Kroppen hittades den 17 gömd emellan tvänne träd och sorgfälligt öfvertäckt med mossor, föröfrigt oskadad utom några stora sår efter vargbetten.
- 10 September Torparen Ulrik Forsströms från Waldela by i Wirmo socken på 8:de året gamla son togs af varg $\frac{1}{2}$ verst från hemmanet och hittades liket derstädes illa sargadt, begge benen voro borta, det ena hittades nära intill stället der kroppen låg, nedgräfd en fot i sanden.
- 1 Oktober Inhyesmannen Karl Karlsson Santalas, från Lukkarla hemman i Kukkola by i Wirmo socken 8 år och 4 månader gamla son togs då han var för att hemta vatten från en 35 famnar från stugan belägen brunn. Kläderna och inelvforna samt några ben hittades.
- 31 Oktober Förre drengen Johan Johanssons på Köykkä Laittis by vid allmänna landsvägen belägna torp i Welmo socken 6 år och 5 veckor gamla flicka Alina Christina togs kl. 4 e. m. af varg invid förstugudörren till sitt hem, vargen påstås varit i sällskap med tvänne andra, som stannat på afstånd. Delar af barnets kropp och inelvor hittades sedan vid anställd efterspaning.

7 November Arendatorn af Luuka hemman i Askais by och Wahto kapell Frans Grönroos 5 års gamla gosse Karl Oskar togs af varg vid ladugårdsbyggnaden, der han uppehöll sig med sin mindre broder. Två verst derifrån hittades barnet i ett dike med nedersta delen af kroppen genombiten.

II.

Kort efter vargarnas första sorgliga uppträdande höjdes i Wirmo kommun skottpengarna från en spottstyfver till 75 mk, derjemte arrangerade kommunen äfven 3 vargskall, vid hvilka dock ingen varg torde blifvit fälld, hvaremot sex vargungar dödades på vårsommaren 1880.

Flera andra kommuner förblefvo dock i det hela likgiltiga för vidtagande af verksammare mått och steg till rofdjurens dödande, hvarföre också guvernören öfver länet, grefve Creutz sammankallade till landskansliet den 3 Juni särskilda af länets kronofogdar, för att sig emellan öfverenskomma om den del kronobetjeningen å sin sida borde taga i de rustningar, kommunalstyrelserna sin plikt likmätigt ålägg att i scen sätta.

Personligen besökte Grefve Creutz dessutom de socknar, hvilka företrädesvis hemsöktes af vargarna, och uppmanade befolkningen till kraftåtgärder mot dessa.

I Åbo, vid ett talrikt besökt möte, valdes en vargkomité, som hade sig uppdraget att ombestyrja förgiftade kadavers utsättande, utdela gevär och

ammunition bland allmogeskyttar och att requirera från Karelen derstädes befintliga erfarna vargjägare. Dylika infunno sig också i November månad med „den ryktbara vargjägaren“ Ignatii Wornanen och en hans son i spetsen. Oberoende af detta Åbo boernas tillgörande förordnade K. Senaten till hufvudledare af vargjagten i Åbo län redaktören för Sporten, A. Hintze, som förklarar sig villig emot-taga uppdraget.

Herr Hintze åtföljdes af Sibbo jagtvårdsförenings jägare Karnjeffski och Forsström, hvilka af nämnde förening välvilligt ställdes till hr H:s disposition, och började de sina ströftåg, hvilka afslutades några dagar före jul, den 7 November efter att ha tagit sitt högqvarter i Hinttala hemman, Toivila by af Halikko socken.

Ifrån hr H:s under denna vinterkampanj förda dagbok, äro vi i tillfälle att anföra följande:

Den 18 Nov. Tidigt i dag på morgonen infunno sig tvänne karlar med underrättelse om färska vargspår. Jag lät genast spänna före hästarna för att afresa till platsen, och under väntan härpå upptäckte vi till vår ej ringa förvåning och harm att vargarne under natten i det då rådande „herransväder“ passerat öfver åkern, några alnar från en af uthusbyggnaderna. Oturen ville att dessa 2 vargar, just denna, en af de få nätter under hvilka vi ej voro ute, skulle, så att säga, uppsöka oss!

Men äfven om vi kunnat ana besöket, hade vargarne kommit från saken lika bra, ty natten var kolmörk och luften tjock af snöslag och regn. De hade kommit ut efter stora landsvägen och noga undersökt våra omgifningar samt derefter utmed vägen vandrat till St: Mårtens socken. På åkrar och ängar kunde spåren ej följas, emedan snön till största delen bortsmälts under nattens regn, men i skogen gick det lätt nog. Åkande följde vi nu spåren till närheten af ett skogstorp inom St: Mårtens socken och derefter till fots genom ofrusna kärr och mossar från kl. 10 f. m. till 5 $\frac{1}{2}$ e. m. utan att lyckas ringa djuren. — — — Vargarne, hane och hona, hade under dagen tagit en hare, hvaraf honan förtärt större delen medan hanen lugnt suttit invid och åsett måltiden — — — Det värda paret hade äfven, kort efter måltiden, öfverraskat en lo, troligen i samma ögonblick denna knipit en jösse, hvilken till större delen qvarlåg på platsen, och jagat lon något tiotal alnar.

Vår första ringning hade utan allt tvifvel lyckats väl, om blott K. och F. strängt iakttagit erhållna ordres, hvilket tyvärr ej var fallet. Då vi kl. 10 f. m. hunno stället, der vargarne efter sin långvariga nattpromenad från vägen vikit af inåt kärrskogen, lemnades hästarne vid ett torp i närheten och ringningen vidtog. K. och F. hade befallning att uppgå venstra halfeirkeln, medan jag

tog den högra. Det var ett rätt mödosamt stycke arbete jag hade i den af kärr, tätta gransnår och enstaka bergshymplar uppfyllda marken, som endast sparsamt var snöbetäckt, men likväl måste genomvandras på skidor, ty kärrens tunna isskorpa bar ej dem förutan. Jag gick och gick och kunde ej nog förvåna mig öfver att ej möta K. och F., då vår ring redan för länge sedan bordt vara sluten. Intet utspår hade jag påträffat och kom så slutligen ut mot en stor öppen mosse. Här vände jag, anande oråd, och gick upp mitt spår på nytt. Ungefär en verst hade jag hunnit och stod så plötsligt invid beviset för karlarnes olydnad: mitt gamla spår skars nu af tvänne vargspår och i dessa hade K. och F. följt. I stället för att ringa hade de gått på inspåret och stött upp djuren. Dagens jagt var och förblef förlorad, vår bästa chance var bortkastad och kunde ej godtgöras genom „bondånger“, huru allvarlig denna än var hos „syndarne“.

Under regn och blåst, hvilket fortfor hela natten, anlände vi hem kl. 7 $\frac{1}{2}$ e. m. uttröttade och genomvåta.

Den 19 Nov. Mulet och blåsigt. Enligt i dag på morgonen från S:t Mårtens ingången rapport, hade våra vargbekanta från i går under natten strukit omkring tätt invid ett skogstorp derstädes och derefter begifvit sig på sin vanliga Halikko visit. Genom gårdagens grundliga skogstramp

blefvo vi så välbekanta med deras vanliga tillhåll och stråk derstädes, att, blott vi få det länge efterlängtrade vintervädret med snö, istället för det nu hvarannan dag rådande regnet, tror jag att vi skola få se ulfvarne på något närmare håll än hittills. Ett högre berg på råskilnaden mellan Halikko och S:t Mårtens socken, synes vara en af dem favoriserad promenadplats och kan framdeles, under för öfrigt gynsamma omständigheter, blifva ett utmärkt håll. Luderplatserna undersöktes i dag, slätterna äro dock så bara att spårning är omöjlig. — — —

Den 4 Dec. I dag är det en månad sedan jag afreste från Helsingfors och, tyvärr, har ännu ingen varg stupat! — — —

Den 9 Dec. Tre lojägare, allmogemän, med hvar sin hund höllo i går under hela dagen på med en lo, likväl utan att lyckas falla djuret, och fortsatte i dag der spåret lemnades i går.

Den 16 Dec. kl. $\frac{1}{2}$ 7 på morgonen infann sig ett „varga bud“, och underrättelsen befanns denna gång vara riktig. Sedan vi i största hast intagit något kall mat, skyndade vi oss ut; snön låg 4 tum djup och vi hade klart och vackert väder med 20 graders köld. Det var åter den gamla, barnätande varghonan som varit i rörelse. Följande landsvägen hade hon vikit af till ett hemman, på andra sidan än, och efter ett noga hafva undersökt

knutarna, vandrat öfver ån och i ett barnspår, hvilket ledde öfver denna till landsvägen. Alldenstund barnet begifvit sig till skolan före dagningen på morgonen, så måste vargen kort derefter, och således kort före vargbudet lemnades oss, hafva strukit fram der. Hon hade derpå följt landsvägen till närheten af vår vaktkoja, men vädrande åteln, gjort en lång omväg och först en half verst bortom densamma återkommit till vägen. Omkring 6 verst längre fram hade hon tagit af till venster inåt skogen, men då hon träffat på Karnjeffskis gamla skidspår, genast vändt om, öfverskridit landsvägen och på andra sidan gått in i skogen. Vi gjorde nu en mycket stor ring, inneslutande i densamma en vidsträckt mosse med flera skogsholmar, men kunde ej med säkerhet afgöra huruvida varghonan var inom ringen, emedan hon beständigt vandrat på de tätt tilltrampade harvägarna. För att få klarhet i saken gjordes ytterligare 2:ne ringar och derunder kommo vi under fund med att hon gått ut, eller rättare ej varit inom ringen, noga stigande i ett lospår. Då vi nu följde detta, kommo vi till ett ställe, tätt invid en gårdesgård, der lon jemte en unglö haft sina legor och der de blifvit uppskrämda af vargen. Den gamla lon hade sträckt rätt ut, då deremot den yngre, antagligen en hona, i ångesten gått upp i en ung gran, lemnande tydliga märken efter klorna i stammen. Vargen hade

Redaktör A. HÖNTEK

kunsten, vandrat öfver ån och i ett barnspår, hvilket ledde öfver denna till landsvägen. Alldenstund barnet begifvit sig till skolan före dagningen på morgonen, så sågste vargen kort derafter, och således kort före varghöjdet lemnades oss, hafva strukit från den. Men hade derpå följt landsvägen till skolan, så hade vi varit som vandrando åteln, gjort en lång vandring och hade vi haft varit hertom den samma återkommit till vägen. Därför vi varit längre fram hade hon tagit ut till skogen inåt skogen, men då hon träffat på Karajatskis gamla skilspår, genast vandt om, öfverskridit landsvägen och på andra sidan gått in i skogen. Vi gjorde nu en mycket stor ring, innesittande i densamma en vidsträckt mosse med flera skogsholmar, men kunde ej med säkerhet afgöra hurvida varghonan var inom ringen, omedan hon beständigt vandrat på de tätt tilltrampade havgångarna. För att få klarhet i saken gjordes ytterligare två ringar och derunder kommo vi under tank med att hon gått ut, eller rättare ej varit inom ringen, noga stigaude i ett lespår. Då vi nu följde besta, kommo vi till ett ställe, tätt invid en gardegård, der hon jänte en stor höf sin legor och der de blifvit uppkommit af vägen. Den gamla lön hade sträckt sitt ut, så de som den yngre, antagligen en hona, i hasten gått upp i en hög gräs, lemnande tydliga märken efter blott i mossen. Vargen hade

Redaktör: A. HINTZE.

följt efter den större, och unglon i deras spår, antagligen någon tid efter anfallet. Omkring legorna var marken på en omkrets af vidpass 30 qv. alnar öfversållad af lo- och vargspår. Förmodligen hade vargen der försökt att få tag i lon, ty långa språng hade begge tagit. Dagen började nu lida mot sitt slut och som vargen ifall den alls legat under dagen, redan för länge sedan åter börjat sin vandring, så att någon ringning ej mera kunde komma ifråga, återstod för oss ingenting annat än att anträda hemvägen. — — — —

Den 17 Dec. Mulet med något snöfall — — Vargen, som vi i går försökte få ringad, hade kommit från S:t Bertils socken, hvilket af spåren i dag syntes.

Den 19 Dec. — — — kl. $\frac{1}{2}$ 7 f. m. anträda vi återresan till H:fors efter 43 dagars vinterkampanj, utan resultat! Lojagt hade mycket lekt mina karlar i hägen, men den var af mig strängt förbjuden. I annat fall hade de knappt kunnat motstå frestelsen, då tillfälle dertill dagligen erbjöds och goda hundar sades finnas i närheten. Skottpengarne hade ju blifvit uppdrifna till en vanvettig höjd.

III.

På hösten 1881 blef „I Vargfrågan“ en allt tätare i tidningarna synlig rubrik. Och goda råd och välvilliga förslag saknades ej, på samma gång skarpa förebråelser riktades mot landets jägare, jagtforeningar o. s. v. Förebråelserna kunde dock ej i något fall träffa länets guvernör — som var outtröttlig i uttänkandet af förslag, och gjorde allt, hvad göras kunde för försöken att hindra vargarnes vidare rof, hvilka, för hvarje gång de upprepades, gjorde grefve Creutz helt förtviflad. Förhållandena voro det oaktadt mer än kritiska, vargarna fortsatte med sitt blodiga dåd, och några nämnvärda resultat af alla försök att få en gräns satt för desammes vidare uppträdande, hade ej vunnits. Sålunda skrifver en insändare i ett Åbo blad bland annat: „Nånting måste göras och göras snart, för vår del ville vi föreslå vargskall af tillräckligt stor militärstyrka. Vid de sednaste jagter af detta slag i Nousis visade sig att företaget misslyckades endast och allenast af det skäl, att drefvolket ej var vant vid lydriad och disciplin, utan i det afgörande ögon-

blicket af vårdslöshet gifvo de två vargar som voro inneslutna i drefvet tillfälle att undkomma.“

En annan insändare yttrar sig: „De af staten under förlidne vinter utsända vargjägarena egnade sig hufvudsakligast åt jagten efter lo, såsom ofantligt mer lönande än den efter varg och bragte verkligen sina skottpengar för lodjur upp till den nätta summan af 5,000 mk“.

Denna förebråelse träffar med rätta den „beröktade vargjägaren“ Wornanen, som enligt hvad det berättats ej ens gjort försök att ringa en varg.

IV.

Den 6 Oktober förordnade K. Senaten att en komité skulle sammanträda i Helsingfors för behandling af „Vargfrågan“ och blef komiténs förslag:

„att för utrotande af vargar i de sydvästliga delarne af landet anställas en utaf staten aflönad personal, bestående af en hufvudledare samt denne underordnade 6—8 pskovske vargjägare, 2 vargtjutare från Konungariket Polen eller Littauen i Kejsaredömet, karelske jägare efter behof, om hufvudledaren anser sådana nödiga, samt uppsyningsmän vid luderplatserna;

att på statens bekostnad i hvarje af de kommuner, som blifvit af vargar hemsökte, anläggas minst en luderplats;

att finsk militär, bestående af fyra kommanderingar om tillsammans 100 man, varder ställd till hufvudledarens disposition;

att för dödande af varg under viss tid och bestämda områden af staten utfästes en belöning af minst 500 mark för fullvuxen varg och hälften för unge deraf;

att förgiftade luder icke må amoralunda än under hufvudledarens kontroll och på längre afstånd från luderplatserna utläggas; samt

att nådig proposition måtte landets snart sammanträdande Ständer föreläggas i det syfte att, med ändring af nu gällande stadganden i nådiga förordningen den 10 februari 1868, angående jagt och djurfång, kommunernas skyldighet att ordna rofdjursjagten måtte åtminstone i hufvuddragen lagligen bestämmas samt försummelsen att denna skyldighet fullgöra med laga ansvar beläggas.“

I anledning deraf vände sig jordbrukschefen, geheimerådet Norrmén till den kände jägaren doktor Belajeff i St Petersburg, med anhållan om benägen medverkan för anskaffandet af lukascher, och general Astascheff, bekant sportsman i Finland, ställde 3:ne af honom engagerade lukascher till finska senatens förfogande.

Den 19 November uppmanade jordbrukschefen per telegraf major Thuring, då bosatt i Uleåborg, att sätta sig i spetsen för vargjagterna i Åbo län, och begaf sig Th. omedelbart söderut åtföljd af en hans jagtvän på orten, herr John Candelin, som likväl insjuknade i början af jagtsäsongen och nödgades afstå från nöjet att fortsätta.

Den 10 December rykte major Thuring ut i fält ifrån Åbo med 9 lukascher och 15 gardister.

Operationsplanen var att manskapet fördeladt i tre skilda afdelningar, bestående hvarje af 3 lukascher och 5 soldater, skulle afdelningsvis placeras på olika trakter och operera sjelfständigt.

Major Thuring intog sitt hufvudquartier vid mellersta afdelningen i Kalela by af Wirmo s:n.

Den 2 Januari 1882 lyckades lukaschen Ivan Paklja — södra afdelningen — i Nonsis Kytöis by ringa ett vargpar, hylket att dömma af de ovanligt stora spåren, antogs vara de för barnen just farliga vargarna. Vid afdrifningen sköts honan, ett ovanligt gammalt djur, med utslitna tänder och rag-gig, smutsgul päls, af Paklja. Hanen, en stor best, blef vid samma tillfälle påskjuten af f. d. stabskapten Tarasevitsch¹⁾ och undkom då, men bet i drifvan tolf dagar derefter genom förtärandet af gift, utsatt af en smed i Wirmo. Då nämligen major Thuring,

¹⁾ T., anställd som tolk vid Pakljas afdelning, var född i Willmanstrand för 70 år sedan och son till en f. d. kommandant derstädes.

Blifven officer tjenstgjorde T. i Kaukasien, utsattes der under en fältmarsch för så starkt solstyg, att han till följd deraf blef rubbad, och sänd till sin hemort, här inackorderades den unga officeren på ett bondställe beläget på en af Saimens många vackra holmar, der han smänningom återfick sitt ljus och lifnärde sig sedan med jagt och fiske.

som med tvänne af jägarafdelningarne, under två dagar med fördubblade krafter följt varghanens spår, anländt till Wirmo kyrkoby, möter dem budet, att odjurets vidare uppträdande och illgerningar någon timme tidigare blifvit för alltid afbrutna. Olika voro de känslor med hvilka jägarne betraktade djuret, der det, utsträckt på drifvan framför prostgården, utgjorde föremål för folkets på stället intresse. Lika belåten som major Thuring var att denna varg fått sin bane, lika missbelättna voro lukascherna att St Lukas, alla lukaschers skyddshelgon, emedan den första kända lukaschen hette Lukas — deraf ock namnet lukasch — ej beskärt dem nöjet att få fälla densamma, då de kort förut varit den så nära inpå lifvet. Lukascherna, som sett en och annan varg i „hvitögat“, påstodo sig ej påträffat ett större exemplar.

Vargen, uppstoppad af fotografen Reinberg i Åbo och exponerad af honom derstädes under någon tid, förvaras numera å Jordbruksexpeditionen i Senaten.

Skinnet af honan, hvilken sköts, såsom ofvan nämndes den 2 Januari, öfverlemnades, beredt till matta såsom present af major Th. till geheimerådet Norrmén.

Den 5:te Februari hade jägarne åter ringat 2:ne vargar, denna gång inom Letala socken, nära intill Nestis gästgifveri.

Det är en lång historia, som börjades redan den 2 Februari. Jägarne hade återvändt till kvarteret från sina vanliga morgonrecognoseringar, utförda i regeln så, att man afreste åt skilda håll, men „inga vargspår“ hade blifvit anträffade. Gefreitern Laakonen beordades då att afresa till Pyhämaa kapell, för att efterhöra om varg möjligen visat sig vid kusten, och L. återvände påföljande morgon med underrättelsen, att han träffat spår efter 2:ne vargar, hvilka kommit från Pyhämaa ö till fastlandet med stråk åt Ihote gästgifveri. L:s rapport satte genast lif i leken, stället uppsöktes och, ganska riktigt, två vargar hade passerat några verst norr om nämnde gästgifvaregård, men icke föregående natt utan natten dessförinnan, enligt hvad spåren utvisade. Dessa ledde till en början längs allmänna landsvägen i riktning mot Raumo stad. Och denna väg hade vargarna följt med smärre afvikningar vid bebodda ställen ända fram till den fredliga stadens omedelbara närhet. Men det blef afton på den korta vinterdagen och nattkvarter måste uppsökas af jägarne. Manskapet inlogerades i ett hemman, hvaremot major Thuring och hans vapenbroder, possessionaten Penzin, som ifrån Uleåborg enkom uppsökt Thuring för att deltaga i dessa

vargjagter, bestämde sig för kvarter i stadens hotell. Der möter dem emellertid en för tillfället arangerad „soaré med dans“, men liksom vargarna å sin här ofvan beskrifna stråt undveko de bebodda ställena, undveko våra jägare „dansens yra hvimmel“ så gerna de än under andra förhållanden velat egna damerna i Raumo sin hyllning, och drogo sig tillbaka på sina rum; de unga damerna sägas emellertid aldrig kunnat förlåta jägarne denna fruktan.

Följande morgon hade tuppen knappt galat i Raumo förrän våra jägare voro ut på spårningen igen, vargarna hade återvändt åt Pyhämaa och traskandet fortsattes dagen om. Natrasten för jägarne blef Pyhämaa kyrkoby, och medan Th. och P., som hade 2 mil till sitt hufvudkvarter, afresa dit, möter dem underrättelsen, att ett vargpar passerat natten förut i närheten af „herrarnas kvarter“, hvilket också vid daggryningen påföljande morgon konstaterades. Ett ilbud afsändes genast till afdelningen i Pyhämaa. Ett nytt vargspår, 2 verst söder om Nestis gästgifveri — 15 verst från hufvudkvarteret — anmäles emellertid af en riktig „mettämies“, så tviflen måste vika. Major Thuring afreser dit, sammanträffar i Vihtajärvi med jägarafdelningen, som å sin sida förnekar förekomsten af vargspår. Men visshet måste fås, och man marscherar af genom ödemarken, vägledt af kompass, finner stället och — spåren efter en lo. Så angenäm

också upptäckten varit för öfrigt, var den ledsam nu, då det gälde att uppsöka de två vargar man viste vara i rörelse, och kosan ställes på Nestis gästgifveri. Här lemnades Vihtajärvi afdelningen för att hvila sig för återmarschen och Thuring, åtföljd af lukaschen Jakim Ivanoff afreste norrut, åt Letala. I en utförbacke, just vid andra verststolpen från Nestis, hoppade Th. och Jakim i samma ögonblick ut från släden. Hvarje jägare, som nångång varit med om spårning efter varg eller lo, förstår den elektriska stöt som verkade här: man hade passerat vargspåren. „Sabaka“, sade Jakim, i det han granskade dessa — „wolk“ sa' major Thuring. Jakim tar så två steg efter spåren, vänder, och nu sänkes rösten: „verna, wolk“. Hästen återsändes efter jägarne från Nestis, och Thuring och Jakim försvinna till skogs. Efter en timme hade man vargarna inom ringen, inneslutande en areal af ungefär en half verst i genomskärning; terrängen var bergig med hög skog. En förbiåkande lumpsamlare stannas. Man ser på klockan, och räknar ut att den för tillfället solklara dagen bjöd på dager ännu under en par tre timmar. Thuring kuskar af till Letala i tanken på att lukaschen Isotoffs afdelning, vid hvilken Penzin befann sig, hade anländt dit, men nödgas återvända samma väg sviken i sina förhoppningar. Lumpsamlaren kör så att hans häst, som var svart på ditfärden, är hvit på återresan, och Thu-

ring finner till sin glädje på platsen vid vargspåren Penzin och Isotoff och hela deras afdelning, som på marsch österifrån hade kommit „som kallade“ — det var således tur på tur i all otur med losspåret. Man disponerade nu öfver 18 man plus en debutant, landthandlanden Bom, från Letala, som Thuring „knyckt“ på i förbifarten. Ingen tid var att förlora, ty vargarna kunde snart nog gå upp. Dreffolket afsändes i hast, skyttarne utställdes, passet mest till venster, der ett litet träsk gränsade till den inringade terrängen, besattes af Jakim Ivanoff, hvars höger man blef Penzin — som i dag skulle få skjuta på vargarna, hade lukaschern sagt — så major Th., derefter Isotoff och sist en soldat närmast intill landsvägen. Handlanden Bom ställde sig på högra sidoarmen och hans mössa hängde lukaschen på ett träd för att agera Boms närmaste man i ledet. Det blef nu tyst i den höga skogen för en par minuter men derpå hördes drefvet och kort derefter utkom varghonan mot — Penzin. Hon måste emellertid varsnat P., ty hon kastade sig genast åt venster och passerade sålunda Thuring, som på 50 stegs distans gaf henne ett skott i sidan. I nästa ögonblick var vargen försvunnen i buskarna. Th. springer till stället, finner blod i spåren, lugnar sig och stannar inväntande hanens möjliga entré. Denne kommer också ganska riktigt, följande med nosen i marken sin skönas spår, ehuru smällen af skottet, som gällde

henne, ännu måste klingat hanen i örat. Men då vargen observerade Th. inslog han i galopp den riktning der Penzin stod. Th. ökar hans fart med ett skott och omedelbart derpå „dubblerar“ P. Illa sårad fortsätter vargen tätt förbi P., som „sätter efter“, och 100 steg bakom linien smälla ännu en par revolverskott, hvarpå vargen fått nog. Under detta bombardemang, har Th. skyndat för att efterse verkan af sitt skott på honan och finner henne utsträckt på drifvan några aln från stället der hon påsköts. „Als tod!“ ropen korsa nu hvarandra och ett långt hurra ljuder längs linien. „Bomen“, het om öronen, hade ännu vid framkomsten till de skjutna vargarna sin mössa på trädets. Vid Letala möttes jägarne sedan af de lifligaste lyckönsknin- gar, ehuruval stora och små bland bygdens folk be- traktade de skjutna vargarna med en naturlig afsky.

V.

Jägarafdelningarna ställde härefter sina mar- scher till trakterna öster om Raumo och här på- träffades spår efter de första vargar i skock. Det var en hel vargkull på 7 stycken, som förekom här, men denna vargfamilj hade ej utsträckt sina ströf- tåg söderut och kunde således ej räknas till de vargar, som hade de många barnens död på sitt syndaregister.

Tvåne djur, tillhörande denna skock, fälldes se- dermera af Jakim Ivanoff den 9 och den 16 Februari.

Att de söderut sig uppehållande vargarna ej hade någon familj, förklaras derigenom att letning efter vargbon hade företagits under de tre senaste vargåren med så stor ifver och ett så lyckligt resultat att t. ex. torparen Karhuperä, bosatt i Yläne öde- mark, för sin del plockat 56 st. vargungar.

Lukaschernas öfvertygelse var, att vargarna, som under en rad af år funno att deras bon blefvo plundrade af folket, togo hämnd på barnen i trak- ten, ty också ett varghjerta kan väl svida vid åsyn- nen af att ungarna bortföras med våld.

Vid jagten den 9 Februari, då Jakim Ivanoff sköt en af de ofvannämnda Raumo vargarna vid Euraåminne, voro tvänne vargar ringade. Vid afdrifningen kom paret samtidigt mot Jakim, honan i teten, såsom alltid, och hon föll för Jakims första skott. Hanen deremot, som kastade om i detsamma, fick en slängkyss af andra skottet, men fortsatte sin färd. Längre behöfde han dock ej sörja sin varginnas bortgång, ty den 16 i s. m., eller en vecka efter jagten i Euraåminne, kom vargen under drefvet i Lappi i skotthåll för Jakim och stupade för ett sidoskott. Tre hager, redan någorlunda invuxna, hade vargen i nacken till minne från sitt föregående sammanträffande med samma lukasch.

* * *

Ännu en detaljbeskrifning om en jagt, den 7 Mars i St: Märstens socken.

Lukaschen Ivan Paklja låg med sin afdelning i Toivila by. Den 6 Mars inträffade major Thuring här och fann jägarne modfälda, uttalande sin önskan att bli förflyttade till på varg rikare trakter, ty i dessa, sade Paklja, fanns blott en enda, som oroad af sin ensamhet, skänkte sig hvarken rast eller ro, och som de därför förgäfves förföljt i långa tider. För att uppfriska jägarnes humör, sände Th. lukascherna under förmiddagen ännu på en sista spårning. Redan samma dags qväll återvände en

af lukascherna med underrättelse att ett vargspår ledde norrut i närheten af St: Märstens kyrkoby, 15 verst från kvarteret i Toivila.

Under natten uppstod snöväder, och ehuru detta mot morgonen hade upphört, voro dock utsigterna för jagten vid uppbrottet ej lysande. Anlända till stället, der spåret dagen förut upptäckts, upptogs genast det något igensnöade spåret, som ledde omkring kyrkobyn, der vargens lega från föregående dag påträffades. Nattspåren förde derefter söderut, till en början öfver åkrar och ängar, i kors och tvärs och slutligen ner till en bäck i flödvatten, i hvilket vargen visligen fortsatt sin promenad. Jägarked spriddes och sedan man trampat fram sålunda en par verst, fann man stället der vargen lemnat bäcken och vikit af till skogs. Här var spårandet lätt, men utkomna på en större ängsmark voro spårren igenyrda, hvarför ked åter bildades. En hvissling skulle vara signalen att spåret återfunnits, och efter en stund ljöd denna från den af jägarne, som gick närmast intill den ängsflackan kantande skogen, dit nu vid den gifna signalen de öfriga i keden skyndade. Paklja, som hvisslat, satt på en gärdsgård, och med en min gladare än på länge pekade han på spåret, som med en tvär vändning ledde här till skogs. — Så öfvertygad var Paklja att vargen, som undgått dem så mången gång, nu var deras, att han ej tillbakavisade det guldmünt, som

major Th. räckte honom smått skämtsamt i ersättning för vargens päls.

Det öfverenskoms att Paklja skulle skjuta vargen; ty Th., för tillfället odisponerad genom en starkare förkylning, var ej säker på sitt skott och undanbad sig förty Pakljas förslag att få anvisa Th. platsen, der han antog, att vargen skulle komma fram undan drefvet.

Paklja, som ansåg ingen vidare ringning nödvändig, sände dreffolket i väg till andra sidan berget, dit vargspåret ledde, posterade skyttarne, intog sägande „gatova“, sin plats — och så pågick drefvet en stund — pang! Paklja sköt, springer till, och i hans hurra! blandar sig vargens ilska läte. Major Th. skyndar nu äfven fram till stället, der han finner vargen i dödsryckningarne med blicken fäst på lukaschen.

VI.

Vårsolen hade småningom smält drifvan i skog och mark, backarna och fälten voro totalt snöfria, bäckarna porlade, småfoglarna stände smått sina röster och det „blef vår i hvarendaste dal“. Vinterjagterna ledo af dessa naturliga skäl mot sitt slut, soldaterna hemförlofvades, och lukascherne sade sin „major en chef“ och folket i bygden och de finska skogarna „praschaj!“.

Ett dussin vargar hade under vinterns lopp fått sin bane, deraf 7 för lukaschernas kulor och krut, de öfriga 5 genom allmogemännens olika fångsmedel, och man andades lättare i socknarna här, och i Åbo och i Helsingfors och öfver allt i landet.

Till och med vid det annars sorglösa badlifvet i Hangö sommaren förut, hade man bland badgästerna gjort en vacker subskription för ett „vargpris“ och tillföll detta drengen Wilhelm Samuelsson, från Aspholma torp i Kalinniemi by af Masku sn, för en af honom i fälla i November månad dödad gammal varghane.

För major Thuring återstod ännu, förrän han lemnade dessa trakter, att betyga sin erkänsla för

de personer, som på orten varit honom behjelpiga med råd och dåd och underrättelser vis a vis vargarnas ströftåg, särskildt omnämna vi härads höfding Jägerhorn på Yläne gård.

Såsom ett bevis på geheimerådet Norrméns lifliga intresse att kunna gå till slutdom med vargarna, anföres, att forstmästar Hjerppe med tvänne lukascher fick sig uppdraget, att för „all säkerhets skull“, under sommaren 1882 uppsöka vargbon i Yläne trakterna och att sedan afresa till Åland för att anställa nödig räfst med de derstädes samtidigt uppträdande „svarta vargarna“, hvilka dock ej blefvo särdeles oroade af detta välvilliga arrangemang. Dessa vargar uppträdde jemförelsevis fredligt och „lefde tills de dogo“ den ena efter den andra af gift, den sista af de svarta vargarna blef dock skjuten vid ett sommarskall i Hellesby i Hammarland. De stora luckor „vargarna“ emellertid under årens lopp förorsakat i de Åländska fårscockarna, torde till största delen få tillskrifvas den mängd loar, som förekommo samtidigt på de Åländska öarna och detta ölands „fastaland“.

Dessa loar fingo sedermera sin ifrigaste följare under en rad af vintrar i lojägaren ex professo K. W. Both från Salo, Waskis, och i tre hans raska hundar: Balder, Raipas och Urho.

Samme Both sköt i Halikko socken på vintern 1881 äfven en varg under en lojagt.

„Det var den 9 Januari“, berättade Both, „vid Heinäsuo stora mosse vi — „Penttala Jussi“ — och jag träffade på ett fårsckt lospår, följde det genom Toivila skogen och upp till Rauviomäki bergen, der vi kommo på legan. Här afkopplades hundarna: Balder och Lord samt Jussis „Penttu“, och skallet gick till en början som efter noter, men afbröts med ens af det ilsknaste ståndskall till venter om bergen. Det var Lord och Penttu som här hade sin dust, ty Balders grofva skall fortgick under ett bugtande åt höger. Anande att allt ej stod rätt till, skyndade jag att genskjuta Balder medan Jussi skulle springa till platsen för ståndskallet. I en tät skog vid bergskanten närmar sig drefvet allt mer och mer, men på samma gång hör jag Jussi andfädd också bakom mig och i detsamma kommer Balder *skällande* och rusar förbi mig med en varg i hack och häl. Varsnande mig, kastar vargen om, men får ett skott, hoppar upp, får mitt andra skott, men faller ej, utan fortsätter ehuru märkbart sårad. „Ampu nytt!“, ropar jag åt Jussi, men Jussi svarar: „ei ole nallia päällä“ och vargen defilerar förbi. „Both springer efter, får en ny patron i bössan och med ett 3:dje skott faller han vargen. Lemnande denna tillsvidare skyndar han åt platsen der ståndskallet pågått, möter Penttu, som jemte Balder uppkopplas, hvarpå Jussi får order att gå med hundarna till stället der vargen låg. Men Jussi dröjer i tanken på att

bli obehagligt öfverraskad af möjligen flera vargar. På platsen för ståndskallet finner Both spår efter hundar och vargar och ett blodigt slagsmål — Lord var tagen.

Ett under natten tillstötande yrväder, som ej upphörde ens påföljande dag, sopade igen alla spår, och „Penttu“ var den enda, som viste huru det gått till vid bataljen.

Vid Krappo hemman i Kierla by, som passerades vid återfärden från jagten med vargen på en kälke, fanns bland barnen, som beskådade odjuret, en 9 års gammal flicka, som en varg 2 månader tidigare fört ett godt stycke i sitt gap, men förföljd af karlar ifrån byn fällde vargen sitt byte vid öfverhoppandet af en gärdesgård. „Se on juuri sama susi“ — sa' folket.

Det var under en gemensam vinterjagt i Långbergsöda skogarna på Åland Both för oss omtalte denna vargjagt och ännu en annan till, företagen med gris en mån timer natt en vecka efter omordade jagt. Man körde med grisen i släden åt samma trakter, och en varg lockad af „musiken“ uppenbarade sig efter släden på en större äng. Both kastar sig ut vid en skogsudde och låter skjutskarlen köra vidare, men manövern märktes af vargen, som sprang upp till en „skogsholme“, hvarför man stannade hästen, vände om och med Both i släden körde till holmen. På samma gång man åkte ut på ängen

igen på andra sidan skogsdungen, sprang vargen fram på en 60 stegs afstånd från släden. Both „dammade“ till ett skott och vargen föll; ett andra skott, som antagligen icke träffade, hade till påföljd att vargen reste sig och lommade af till skogs. Såsom de blodiga spåren sedan utvisade på tre ben.

Den gamla varghanen, som blef förgiftad i Wirmo socken året derpå, hade broskbildning på ena framfoten och gick, enligt hvad dess skogs-tramp utvisade, inåt med ena bakfoten. Således antagligen samma beryktade varg, på hvars enskilda kapitel man skrivit de många barnarofven.

* *
*

Lukascher, hemma från Porhoff, en socken i guvernementet Pskoff, hafva i hela Ryssland det bästa namnet såsom vargjägare om sig, och ändå förefaller deras jagtmetod så enkel, att hvilken hemlands „Jussi“ som helst skulle anse sig kunna „göra det efter“. Men finessen ligger i „den näsa“ lukascherna genom mångårig praktik och ett noga studerande af vargens vanor och ovanor fått. Så snart de finna ett spår, kunna de genast uppge hvilken tid på dygnet spåret blifvit gånget; vid ringningen iakttaga de den större eller mindre försigtighet särskilda omständigheter bjuda och förrän afdrifningen vidtar, hafva de det klart för sig hvar vargen „går ut“; derfore så sällan nån „bom“ hvad de förberedande

anordningarne vidkomma. Dylika jagter, som den Jakim omtalte ifrån Ryssland, der nio vargar under par, tre dagars jagt blifvit fällda, kunna med kännedom af lukaschernas skicklighet att arrangera det hela, förklara sig. Det var vid en af general Astascheffs jagter i trakten af Jamburg som Jakim, för tillfället i tjänst hos generalen, jemte tvänne andra lukascher hade ringat skocken en vacker, kall vintermorgon och vid första dagens afdrifning stupade 4 vargar för de ryska jagtherrarnes skott. Tvänne dagar derefter hade alla nio klädt drifvan blodig.

Sverres Löft: R. THURING
med lukascher.

anordningarna välkomna. Dyliga jagter, som den Jakim-omtalte i riket Ryssland, der nio vargar under par, tre dagars jagt blifvit fällda, kunna med kändedom af lukascheras skicklighet att arrangera det hela, riktsa sig. Det var vid en af general Astaschoffs jagter i trakten af Jamburg som Jakim, för tillfället i tjänst hos generalen, jemte tvänne andra lukascher hela nio vargar under en vecka, kall vinternorgon och vid denna jagt utöfning stupade 4 vargar för de ryska jagtskötternas skott. Tvänne dagar derefter hade alla nio blivit drifvan blodig.

Öfverste Löjt. R. THURING
med lukascher.

Foto af Arvidsson, H. Ups.

I bokhandeln har utkommit:

SKILDRINGAR
OM
JAGTÄFVENTYR I FINLAND

AF ADAM HITZ.

MED BILDER. *Fmy*: 3.

Dessa intressanta skildringar framställa:

	Sid.
I. En strid på lif och död	1
II. Ett nattligt äfventyr	21
III. Ett oanadt möte på Linnokangas	37
IV. Björnen pröfvar mitt mod	46
V. Moberg ansättes af björnen	65
VI. Den ljusa höstnatten i Tavastehus omgifningar	72
VII. Ett förhastadt skott	77
VIII. En hemsk natt	81
IX. Jag råkar en yrkesbroder i ödemarken	96
X. En björnjagt med jagtvännen Mathias Skytte	104
XI. Ett kritiskt ögonblick. En varning	113
XII. Om vargens styrka	121
Bihang:	
Vargfångsten	127
Om gifters rätta behandling vid fångst af rofådjur	130
Räffångsten	132
Vargarne i Finland	135

